

Disputatio
theologica, de
ministerio
ecclesiastico, Dei
o. m. auxilio in
Re...

Svenonius, Enevald,

11 Ae 4:o

National Library
of Sweden

IN NOMINE JESU
DISPUTATIO THEOLOGICA,
De

MINISTERIO
ECCLESIA-
STICO,

Dei O. M. Auxilio

In Regia Academia Aboensi publicè proponenda.

PRÆSIDE

ENEVALDO SVENO-
NIO Q.G.AI.S.S. THEOL. DOCT.
& Profefs. publico,

Respondente

JOANNE LAURENTINO
Arhusio Westman.

Ad Diem 30. Januarij A. g. 1664.

ABOÆ,

Impressa à PETRO HANSONIO, Acad. Typogr.

*Plurimum Reverendis, Praeclarissimis, Doctissimis
& Humanissimis viris,*

D N. NICOLA O RUDBECKIO,
Pastori in Zuna Vigilantissimo, & adjacentium Ecclesiarum
Praeposito meritissimo, Musarum patrono propensissimo, &
promotori indubitato, sincero cordis affectu devenerando.

D N. M. JOHANNI RUDBECKIO,
Cuprimontanæ Ecclesiæ Pastori meritissimo, Eiusdemque
Consistorij praesidi, ut patrono & promotori suo certissimo ac
benignissimo, ita quovis honoris cultu æternum suspiciendo.

D N. PETRO SCHOTTENIO, PA-
stori in Kettwiff fidelissimo, fautori & benefactori plurimum
honorando.

D N. M. O L A O Schult/ PASTORI ET
Praeposito in Hedemera/ meritissimo, fautori & promotori be-
nignissimo æternum venerando.

D N. M. SAMUELI UNONIO, PA-
stori in Lerant vigilantiss. promotori summè devenerando.

D N. MATTHIÆ ERICI, PASTORI
in Stertebo fidelissimo, benefactori suo jugiter honorando.

D N. ANDRÆ HENRICI Vissman/
Sacell. in Kopparberget attentissimo, promotori quovis offi-
ciorum genere honorando.

D N. ERICO BROVALLIO, Sacell.
in Kopparberget meritissimo, fautori indubitato perpetim
colendo.

*Ut Evergetis magnis, promotoribus & benefactoribus
Exercitium hocce Academicum in submissi, officiosi, ac gra-
ti animi pignus, humiliter, reverenter & amice offert.*

Johannes Laurent. Arhusius.

COLLEGIUM THEOLOGICUM
DISPUTATIO SYNOPTICA XXII.

De

MINISTERIO ET ORDINE
ECCLESIASTICO.

PRÆSIDE

ENEVALDO SVEN. Q. G. Al. S. S. Th. D.

& Professore Publico.

Respond. JOANNE L. ARHUSIO, VVestmanno.

Examinanda Aboa, in Audit. Max. ad diem 30. Ian. A.g. 1664.

T H E S. I.

Augustana Confessio subjungit articulo XIII. de *Usu Sacramentorum*, eum immediatè, qui de *ordine Ecclesiastico est*, tanquam priori necessariò connexum: Docent enim Augustani confessores, quod nemo debeat in Ecclesià publice docere aut Sacramenta administrare, nisi ritè vocatus, Art. XIV.

II. Vox *ἁποστολική* usurpatur I. Generalitèr, pro Ministerio, sive politico sive œconomico, Rom. 13: 4. Luc. 10: 40. 2. Specialitèr, pro Ministerio verbi, Act. 6: 4. Act. 21: 19. Rom. 11: 13. 2. Cor. 6: 3. 1. Tim. 1: 12. 3. Specialissimè pro curà pauperum, Act. 6: 1. 2. Paritèr ferè vox *λατρευτικός* accipitur α. Generatim, pro Ministerio sive sacro sive profano, Act. 13: 2. Rom. 13: 6. c. 15: 16. 27. Phil. 2: 30. β. Speciatim, pro officio sacerdotali, olim in templo Jerusalemitano vel alibi peragendo, Luc. 1: 23. Heb. 10: 11. Rom. 15: 16. γ. Abusivè, pro Missali Pontificio, idolomaniam Romanam occultante, quod introducere in Ecclesiam nostram Svecanam nequicquam conati sunt Seductores Regis Johannis III. Conf. Baaz. Hist. Eccles. Sveo-Goth. Lib. III. c. 22. seqq.

III. Appellatur ordo Ecclesiasticus *Ministerium*, quia non est dominium aliquod Politicum, quemadmodum

Y

sibi

sibi perperam imaginantur *Pontifices Romani*: disertè enim talis dominatus verbi ministris à Salvatore & Apostolo derogatur, Luc. 22: 25. 26. 1. Cor. 3: 5. & c. 4: 1.

IV. *Est autem Ministerium Ecclesiasticum, potestas publicè docendi verbum Dei, administrandi Sacramenta, remittendi & retinendi peccata, à Deo ipso legitime vocatis commendata, ut ex genere humano colligatur Ecclesia, ad vitam aeternam*, Matth. 28: 19. 20. Marc. 16: 15. 20. Joh. 20: 21. 22. 23. Jer 23: 21. 22. Esa. 55: 10. II. c. 59: 21. Rom. 11: 13. 14. 1. Cor. 12: 21. 1. Tim. 4: v. ult. Conf. Aug. Conf. Art. V. Ut hanc fidem consequamur institutum est Ministerium docendi Evangelij & porrigendi Sacramenta: nam per verbum & Sacramenta tanquam per instrumenta donatur Spiritus S. qui fidem efficit ubi & quando visum est Deo, in ijs qui audiunt Evangelium, scilicet quod Deus non propter nostra merita, sed propter Christum justificet hos qui credunt se propter Christum in gratiam recipi. Damnant Anabaptistas & alios, qui sentiunt Spiritum S. contingere sine verbo externo hominibus per ipsorum præparaciones & opera p. II. Adde Catech. Maj. B. Luth. pag. in libro Conc. 496.

V. Quocirca diligentè observa 1. Αυτοδιδασκαλιαν ἢ ἰδίας ἐπιλύσεως jactantiam omnem meritò suspectam esse, præsertim eorum qui spretis saniorum judicij, publiciq; Ecclesiæ orthodoxæ symbolis enervatis, nimium sibi placent, & tantùm non ipsam originalem, scripturam rejiciunt, quam totam se solos deglutivisse somniant, adeoq; latam sibi viam ad Syncretismum cum hæreticis quibuscunq; sternunt. 2. Eam Syncretismi speciem, quâ pauca illa credenda, quæ symbolo Apostolico ὅτι τῶς continentur, statuuntur sufficere ad dignoscendum hæreticum à Catholico; esse viam ad Enthusiasmum, hunc verò ad Atheismum 3. Constantè igitur cum Luthero in Art. Schmalcald. tenendum esse: Deum nemini spiritum vel gratiam suam largiri, nisi per verbum & cum verbo externo ac præcedente,

dente, ut ita præmuniamus nos adversum *Enthusiastas*, id est, spiritus, qui jactitant se ante verbum & sine verbo spiritum habere, & ideo scripturam sive vocale verbum judicant, flectunt & reflectunt pro libito, ut faciebat Monetarius, & multi adhuc hodie, qui acutè discernere volunt inter spiritum & literam, & neutrum nôrunt, nec quid statuunt, sciunt. Quid quòd etiam *Papatus* simpliciter est merus *Enthusiasmus*, quo Papa gloriatur, omnia jura esse in scrinio sui pectoris, & quicquid ipse in Ecclesiâ suâ sentit & jubet, id spiritum & justum esse, etiamsi supra & contra scripturam & vocale verbum aliquid statuatur & præcipiat. *Et paulo post*: Quid multis? *Enthusiasmus* insitus est Adamo & Filijs ejus à primo lapsu usq; ad finem Mundi, ab antiquo Dracone ipsis veneno quodam implantatus & infusus, estq; omnium hæresium, & *Papatus*, & *Mahometismi* origo, vis, vita & potentia. Quare in hoc nobis est constantè perseverandum, quod Deus non velit nobiscum aliter agere, nisi per vocale verbum & sacramenta, & quòd quicquid sine verbo & sacramentis jactatur ut spiritus, sit ipse diabolus. &c. pag. 331. 332. 333.

VI. I. *Autor Ministerij* est ipse Deus, qui per Filium in paradizo edidit promissionem de *semine Mulieris contrituro caput serpentis*, Gen. 3: 15. Eandem S. Patribus suâ voce Filius repetivit & unâ cum lege per Prophetas in V. T. propagavit & conservavit, donec ipse assumptâ natura hominis publicè doceret, munusq; docendi Apostolis eorumq; successoribus commendaret, Heb. 1: 1. 2. Marc. 16: 15.

VII. II. *Materia* seu subjectum Ministerij, vocatur *Minister Ecclesiæ, qui est Persona, cœlesti autoritate vocata,*

ad purè docendum verbum Dei, & administrandum Sacramenta juxta institutionem divinam. Exod. 28: 1. Lev. 6: 8. Num. 3: 10. Jer. 1: 4. seqq. Matth. 10: 1. c. 28: 18. 19 20. Mar. 3: 14. c. 9: 50. Luc. 6: 13. c. 24: 47. Joh. 20: 21. Act. 1: 8. c. 2: 3. 1. Cor. 3: 9. 2. Cor. 3: 6. 8. c. 5: 20.

VIII. Nemo igitur in Ecclesiâ docere utilitè & ad ædificationem potest, nisi sit legitimè vocatus & missus, dicente Apostolo, Rom. 10: 15. Proindeq; ferendi non sunt, sed tanquam fures & lupi vitandi ac abigendi quicumq; absq; vocatione sese ingerunt & Ecclesiæ obtrudunt, Jer. 23: 21. Matth. 7: 15. Joh. 10: 8. Neq; ullatenus probatur *Confusio Anabaptistica*, quâ copia docendi cuivis indiscriminatim conceditur: Fient enim omnia ordine in Ecclesiâ & decentè, 1. Cor. 14: 33. & 40. Sacerdotes quidem nuncupantur omnes pij, 1. Pet. 2: 9. Apoc. 1: 6. c. 5. 10. sed *Spirituales*, quia offerunt *spirituales hostias*, Rom. 12: 1. Heb. 13: 15. Et quia sacerdotium Leviticum in Christo fit consummatum, nusquam in N. T. Ecclesiæ ministris tribuitur nomen Sacerdotum, unde neq; sacrificio propriè dicto in N. T. locus restat, quod obitè contra *Pontificios* nota. Quin *alios Deus constituit Apostolos, alios Prophetas, alios Evangelistas, alios Doctores, Pastores, Diaconos*, Eph. 4: 11. 12. *Alios Doctores alios discipulos*, 1. Cor. 12: 29. Quod rursus non tantum adversus Anabaptistarum chaos tendendum, sed & eos qui Ministrorum *ισορροπια* introducere satagunt in communi vitâ.

IX. Jus igitur vocandi Ecclesiæ ministros, ut Patet, ipse Deus sibi vendicat: à Deo enim si non fiat vocatio & ad Deum referatur, non est vera & legitima. Vocat autem Deus 1. Immediate & modo extraordinario, idq; vel simpliciter & nullius hominis ope, ut Mosen, Exod.

3: 4. Eliam, 1. Reg. 17. & Paulum, Gal. 1: 1. Vel secundum quid & internuncio aliquo Prophetâ vel Apostolo, ut Aronem per Moſen, Exod. 4: 14. 15. Eliſeum per Eliam, 1. Reg. 19: 19. Matthiam per sortem Apostolicam, Act. 1: 24. 26. Hinc fit, ut simpliciter fides habenda sit illorum doctrinæ, qui sic vocati sunt, quia à Deo ipſo per immediatam inspirationem docentur, 2. Pet. 1: v. ult. Habuit locum hæc vocatio potissimum in Ecclesiâ, vel constituendâ, vel ab erroribus Pseudodoctorum repurgandâ.

X. 2. Mediatè & modo ordinario, nempe per homines idoneos, ad id constitutos, certo ordine & legitimo verbo Dei expressis, 1. Tim. 3: 1. Tit. 1: 5. Act. 6: 3. seqq. per quam voc. etiam Deus omninò efficax est in Ecclesiâ, 1. Cor. 3: 5. 6. 1. Tim. 4: 16. Et ipse Spiritus S. est qui mundum ministerio verbi arguit de peccato, Joh. 16: 8. Unde Timotheus per impositionem manuum presbyterij, & ordinarij ministri Ephesini dicuntur esse constituti à Spiritu S. Act. 20: 28. 1. Tim. 4: 14. 2. Tim. 1: 6. Christum igitur ipsum audit vel spernit qui puros Ecclesiæ ministros audit vel spernit, Luc. 10: 16. Act. 7: 52: Rogandus ergò est solus Deus, Dominus ille Messis, ut extrudat operarios in Messem suam, Matth. 9: 38.

XI. Jus a. vocandi Ministros competit, post Deum, toti Ecclesiæ, cui datæ sunt claves Regni cœlorum, Matth. 18: 17. 18. cujus est sinceris doctores à seductori- bus discernere, audire sanam doctrinam & fugere errores, Matth. 7: 15. Gal. 1: 8. Cui verbum & sacramenta concredita sunt, Rom. 3: 2. c. 9: 4. Cujus est totum Ministerium, 1. Cor. 3: 21. Eph. 4: 12. Cujus etiam deniq; sunt ipsi Ministri 1. Cor. 3: 5. Quam vocandi rationem Apostoli & ipsi usurpârunt & alijs observandam præscripse-

runt, Act. 1: 13. 14. c. 6: 3. c. 14: 23. 1. Cor. 16: 3. 1. Tim. 3: c. 5. 22. Imò primitiva Ecclesiæ constantè retinuit & propagavit. Unde canon extat: *A Plebe expetiti, à Clerico Electi, Episcoporum judicio ordinati, dist. 62.*

XII. *Nota*: Quòd neque soli clerici habent illud jus, quippè non Domini, 1. Pet. 5: 3. Neq; Magistratus invitæ Ecclesiæ & justas contradicendi causas habenti, ministros obtrudere debet; quia Regnum Christi non est de hoc mundo, Joh. 18: 36. neq; promiscuæ Multitudini id juris erit concedendum, quia ad evitandam confusionem, omnia fient in Ecclesiâ bono ordine, 1. Cor. 14. v. ult. Est enim Ecclesiæ in his terris gubernatio neq; Monarchica, neq; democratica, sed aristocratica, docente B. Menz. Exeg. C. A. p. 646.

XIII. *Officia* Ministrorum legitimè vocatorum præcipua sunt, *α. Proponere auditoribus veram & incorruptam Legis & Evangelij doctrinam, falsa dogmata refutare, ac contradicentibus ora obthurare, eosq; convincere, Matth. 10: 16. Tit. 1: 9. 11. β. Administrare sacramenta juxta ordinationem & institutionem Christi, Matth. 28: 19. γ. Solvere & ligare peccatores Matth. 16: 19. δ. Examinare vocatos, atq; idoneis, publico ritu ordinationis, ministerium commendare, 1. Tim. 5: 22. Tit. 1: 5. ε. Habere curam pauperum & ægrotorum, ne fame pereant, sed liberalitate Ecclesiæ sustententur, Gal. 2: 10. 1. Tim. 5: 16. ζ. Tueri disciplinam Ecclesiæ, & proprio virtutum exemplo auditoribus præluere, ut vitentur scandala, Matth. 5: 16. 1. Tim. 4: 12.*

XIV. Colligit ea Ministri officia in talem summam *Prosper Augustini* discipulus: *Et sanctè vivere debet propter exemplum, & docere propter suæ administrationis officii.*

officium: certus quod ei nihil sua iustitia suffragetur, de
cujus manu anima pereuntis exigitur, de vitâ contemp-
t. 5. Refer huc illud August. grad. 1. abus. Ille cui dispen-
satio verbi commissa est, etsi sanctè vivat, & tamen per-
ditè viventes arguere aut erubescat aut metuat, cum o-
mnibus qui eo tacente pereunt, perit. De vitiosis ve-
rò ait Chryl. in Ep. ad Thef. Gratia Dei per indignos o-
peratur non propter ipsos, sed propter eos quibus opitu-
landum est.

XV. III. *Forma Ministerij*, describitur à Filio Dei,
Joh. 20: 21. *Sicut misit me pater, ita ego mitto vos.* Non
enim is missus à patre est in mundum, ut administraret
imperia secularia & politica, non ut pomposè domina-
retur, sed serviret &c. non sibi sed alijs; sunt n. distin-
ctissima munera; Ita Ministros Ecclesiæ decet, maxime os-
feri minimos, primarios fore omnium servos: *Reges e-
nim Gentium dominantur eis: vos autem non sic Luc. 22. 25. 26. 27.*

XVI. IV. *Finis Ministerij* est collectio Ecclesiæ, con-
versio & regeneratio hominum ad vitam æternam, quam
Deus non alio modo operari vult, nisi per verbum & sa-
cramentorum ministerium, 1. Cor. 1: 21. 2. Cor. 5: 18. Un-
de efficaciam habet verè divinam, quæ non à persona-
rum dignitate, sed à Deo authore & virtute Spiritus S.
dependet, qui tam ratum facit quicquid mandato Dei
cum hominibus agunt Ministri, ac si fecisset illud Deus
ipse, Matth. 18: 18. Joh. 20: 23. Num infidelitas hominum
evacuabit fidelitatem Dei? Rom. 3: 3. Quòd contra *Inten-
tionem Ministri Pontificiam* animadvertete.

XVII. Quinimò perstringendus est quoq; hoc loco
error *Donatistarum* tam veterum, quàm recentium *Anaba-
ptistarum* scilicet, contendentium, nec Evangelium nec
Sacra-

Sacramentum ullum etiam ritè administratum, efficax esse, si ministrorum Mores sint vitiosi.

W.B. XVIII. Quæri solet: An *D. Lutherus* fuit legitimè vocatus & ordinatus? Ratio dubitandi oritur exinde, quia vocatus & ordinatus est, sicut alij Monachi, autoritate Pontificiâ? *R. 1.* In Ecclesiâ Papistarum distinguendum est preciosum à vili. *Illud* est quicquid Deum authorem & approbatore n̄ promotore n̄q; habet, ut verbum Dei scriptis canonicis Prophetarum & Apostolorum in originali lingvâ consignatum, nec non Sacramentum baptismi. *Hoc, est* quicquid aliunde in Ecclesiam invehum est sive dogmata spectat, sive Sacramenta, sive Regimen Ecclesiæ. *2. Applico:* Quod fuit in *Lutheri* vocatione pretiosum, nempe divinæ ordinationi conforme, constantèr amplexus est & retinuit: *sordes* autem quâs *Papa* sanctissimo instituto admensus est, quam primum ex Dei verbo per Spiritus S. ti illuminationem agnovit, absterfit & repudiavit.

XIX. 3. *Lutheri* vocatio fuit partim Ordinaria, quia ratione Essentiæ erat Mediata: potestate enim docendi verbum Dei & juxta institutionem Christi administrandi Sacramenta per Episcopum comissâ, in Ecclesiæ presbyterum ordinatus est A. g. 1507. Accessit Doctoratus A. 1512, die Lucæ, ad quem in varijs tentationibus piè provocavit. Successit deniq; Professio Academica VVitebergæ. Partim Extraordinaria: resp. enim proprietatum quarundam personalium, fuit ea admodum singularis, quòd toti Papæ cœ conjurato Satanæ exercitui solus se opposuit, quod solus Martyrium evasit, quod pestis erat vivus, moriens sit mors tua *Papa* &c.

XX. Maximè verò singulare, illustre atq; sublime privilegium. *Lutheri* fuit, quod ejus vocationem vaticinia quoq; nonnulla videntur, licet tacitis, tamen certis significationibus indicasse, utpote, Dan. 11: 44. 2. Thes. 2: 8. Apoc. 14: 6. 7.

Tantum de ordine Ecclesiastico.

I. N. I.

Ad
Politissimum Respondentem,
DN. JOANNEM ARHUSI-
UM, Westmannum, Amicum dilectum,

PRoh, quot ab hoc summi moverunt tempore Reges
In Mahumetigenam bella cruenta Ducem!
Nec tamen *eos* est prædo repullus ab oris,
Quin magis imperium protulit atq; magis.
Ergo alijs opus est bellis, alia arma movenda,
Tutus ab insidijs si cupis esse *Gopi*:
Quiq; *Minister* amas *Verbi* vocitarier *Arbus*,
Pro rigido ardentem ense capeſſe preces.
Thracio obeſ *Tur.* a plus, ſemper a *laſtra* levando,
Quàm fera ſi timidus addis in arma manus.
Aut his aut nullis hoſtem ſuperabimus armis,
Nam unica *Chriſticolis* ſunt *ααοπλια* preces.

L. Mg.

P R Æ S E S.

Doctrinâ & moribus politiffimo Juveni
DN. JOANNI ARHUSIO WESTMAN-
NO, amico ſuo Dilecto, de Ministerio & ordine
Eccleſiaſtico doctè diſputanti, hæc pauca
feſtinus appoſuit.

Ingenium collaudo tuum *Joannes Arbuſi*
Dum ſpecimen genij ſic facis ipſe tui.
Perge Theologicos doctè luſtrare libellos,
Præmia ſic magno digna labore paras

Perge

Perge velut pergis torquendo errata stropha
Non debet facti poenituiffe tui. (rum)

L. Mq̄

NICOLAUS Bagge Smol.
Phil. Cand.

ARHUSI genuit te ARHUSIA Apolline dextro;
Atq̄ suo fovit lacte venusta charis.
Hocce probas docto discursu de ordine sacro;
Quem modo felici sedere condecoras,
Sic sequeris Patris vestigia clara verendi:
Exhilarasq̄ boni mentem animumq̄ senis.
Inde redis gratus Patrijsq̄ penatibus hospes:
Et reducis poliet Patria Mosa caput.

L. Mq̄; applausit

OLAUS ARPENIUS
Suderm.

